

Porin kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
kaupunkisuunnittelu@pori.fi

Viite Lausuntopyyntöne 28.11.2018

Aihe Porin Tiilimäen (11.) kaupunginosan korttelin 15 (osa) asemakaavaavan ja asemakaavan muutoksen 609 1698 luonnos, päivätty 28.11.2018

Satasairaalaksi muuttuneen Satakunnan keskussairaalan aluetta koskeva asemakaavan muutos on tullut vireille 24.1.2018 Satakunnan sairaanhoitopiiriin aloitteesta. Kaavassa halutaan varautua sairaalatoimintojen keskittämisestä seuraaviin rakennushankkeisiin ja pysäköintialueen laajentamiseen. Kaavassa yhdistetään entisen Porin sairaanhoito-oppilaitoksen ja sairaalan tontit ja kokonaisuudesta erotetaan sairaanhoitajakoulun asuntolatornin tontti, jolla sijaitseva pilvenpiirtäjämäinen asuinrakennus suojellaan merkinnällä sr-31. Sairaanhoitopiirin toimintojen keskittäminen ja uudistaminen tarkoittaa mm. uusien psykiatrian, ns. kuumen sairaalan ja poliklinikan rakentamista. Suunnitteilla olevien rakennushankkeiden toteuttaminen edellyttää erittäin laajamittaista purkamista (P-, L-, S-, T- ja K-rakennukset sekä entisen sairaanhoito-oppilaitoksen rakennukset) sekä mittavia uusia liikenne- ja pysäköintijärjestelyitä ahtaalla sairaala-alueella. Muutosten taustalla on Arkkitehtitoimisto Paatela & Co Ky:n vuonna 2015 laatima yleissuunnitelma.

Suunnittelualue on merkittävä niin kaupunkikuvallisessa, toiminnallisessa, rakennushistoriallisessa kuin maisemallisessakin mielessä. Porin yleinen sairaala siirtyi 1930-luvulla keskustasta Tiilimäen alueelle, jonne rakennettiin vuosina 1934-37 arkkitehti Jussi Paatelan suunnittelemaat modernit, tyyliiltään funktionalistiset laitosrakennukset. Maisemallisesti merkittävä sairaala-alue ja etenkin siihen liittyvä Porin sairaanhoito-oppilaitoksen asuntolatorni näkyvät kauaksi. Kokonaisuus muodostaa eräänlaisen sisääntuloportin etelästä kaupunkiin tultaessa ja alueella myös liikkuu erittäin paljon ihmisiä. Vaikka sairaala-alueella ei enää asutakaan, on sairaala ympäristöineen potilaiden elinympäristöä ja laajan henkilökunnan työympäristöä, jossa oleskellaan pitkiä aikoja. Ympäristön ja rakennusten arkkitehtonisella laadulla on suuri merkitys käyttäjille, joihin kuuluvat myös alueella muuten liikkuvat sekä naapuruston asukkaat sekä toimijat. Suunnittelualue kuuluukin

etelälaidan metsäkaistaletta lukuun ottamatta Tiilimäen asuinalueiden ja laitosten muodostamaan maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, joka on huomioitu Satakunnan maakuntakaavassa (YM vahvistanut 30.11.2011) merkinnällä kh2, johon liittyy kuntakaavoitusta ohjaava, kulttuuriympäristön vaalimiseen tähtäävä suunnittelumääräys. Tiilimäen asuinalueet ja laitokset on osoitettu maakuntakaavaa vastaavalla rajauksella ja merkinnällä S-2 (*Alue, jonka omaleimainen luonne tulee säilyttää*) myös Porin kantakaupungin 10.12.2007 hyväksytyssä osayleiskaavassa, jossa keskussairaalan vanha osa on lisäksi suojeltu kohdamerkinnällä. Metsäkaistale puolestaan on osa Porin kansallista kaupunkipuistoa, joka on perustettu ympäristöministeriön päätöksellä vuonna 2002.

Satakunnan keskussairaalan alue rajautuu lännessä Porin Diakonialaitoksen 1950-luvulta lähtien rakentuneeseen laitosalueeseen sekä idässä Tiilimäen 1940- ja 60-luvuilla luvulla rakennettuihin kerros- ja rivitaloihin, jotka niin ikään ovat osa Tiilimäen asuinalueiden ja laitosten maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, jolle leimallinen piirre ovat mm. suuret männyt.

Voimassa olevassa asemakaavassa (lainvoimainen 14.3.2008) keskussairaalan vanha osa sekä entinen lääkärin rivitalo on suojeltu kohdamerkinnällä sr-31 (*Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa ei saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat rakennuksen julkisivujen ja vesikattojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Ennen rakennuslupaa tai rakennustöiden lupaa koskevan hakemuksen ratkaisemista tulee Satakunnan Museolle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.*)

Nyt esillä olevan asemakaavan muutoksen selvitysaineisto on maiseman ja rakennusperinnön osalta kattava. Kesän ja syksyn 2018 aikana on tehty sekä rakennushistoriaselvitys (arkkitehti Sanna Ihatsu/CasaCo Oy) että maisemaselvitys (projektipääll. Heli Nukki/kaupunkisuunnittelu). Tämän lisäksi Porin kaupunkisuunnittelussa on tehty entisen sairaanhoito-oppilaitoksen rakennusten inventointi. Selvityksiin liittyy alueen rakennusten ja ympäristön arvottaminen sekä toimenpidesuosituksia asemakaavoitukselle.

Satakunnan Museon kannanotto

Johtuen suunnittelualueen merkittävydestä ja toisaalta asemakaavan muutoksen mahdollistaman rakentamisen valtavasta mittakaavasta, on esillä oleva asemakaavan muutos tärkeä. Kaavamuutos tarjoaa toteutuessaan huomattavan lisäyksen alueen nykyiseen rakennusoikeuteen. Rakentamisen enimmäiskorkeuden määrittää hyvin pitkälti viereinen lentokenttä

Kaavaselostus on toistaiseksi hyvin alustava, eikä siihen sellaisena ole syytä ottaa vielä kantaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (päivätty 28.11.2018) kaavatilannetta koskevat tiedot kaipaavat nekin täydentämistä. Maakuntakaavaa koskevasta kappaleesta, sivulla 3 puuttuu kokonaan maininta Tiilimäen asuinalueiden ja laitosten muodostamasta maakunnallisesti merkittävästä kulttuuriympäristöstä, joka on osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa merkinnällä kh2. Puute tulee korjata.

Jos kaavaselostusluonnos on toistaiseksi vasta täysin viitteellinen, on sitä myös kaavakartta etenkin määräysten osalta. Korttelimerkintöihin ei toistaiseksi ole liitetty lainkaan määräyksiä, eikä kaavassa ole myöskään yleismääräyksiä. Satakunnan Museo toteaa, että asemakaavaratkaisussa tulee huomioida sairaala-alueita koskeva rakennushistoriaselvitys arvoineen ja niihin liittyvine perusteluineen, joista on johdettavissa toimenpidesuositukset kaavoitusta varten. Suojeltavat rakennukset on kylläkin osoitettu kaavaluonnoksessa selvityksen suositusten ja nykyisen asemakaavan mukaisesti. Suojelumääräykset ovat samat kuin voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2008. Yksittäisten suojelukohteiden valinnan tai käytetyn suojelumääräyksen osalta Satakunnan Museolla ei ole huomautettavaa.

Rakennushistoriaselvityksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole pelkästään suojeltavien kohteiden osoittaminen, vaan myös odotettavissa olevan, mittavan uudisrakentamisen ohjaaminen. Koko keskussairaala-alueita koskeekin selvityksessä arvoluokitus B ja suositus: erityispiirteet huomioitava uudisrakentamisessa. Alueen erityispiirteitä ovat selvityksen mukaan: kapearunkoiset blokkisairaalarakennukset (A- ja B-osat), mäntymetsän puuryhmät, ajoramppi A- ja B-osien edustalla, kyläperinteen mukaan rakennettu keskussairaalakokonaisuus, lasiset yhdyskäytävät, keltaiset porrastornit ja iv-konehuoneet, sisäpihat, orientoitumista helpottavat lasiseinät ja kerroksellisuus.

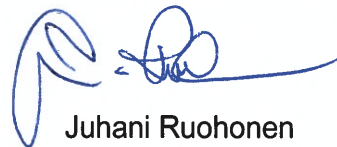
Satakunnan Museo katsookin, että näiden erityispiirteiden huomioiminen ja soveltaminen alueella tapahtuvassa uudisrakentamisessa tulee kirjata kaavakartalle joko kaavan yleismääräyksiin ja/tai korttelimääräyksiin YS ja LPA. Lisäksi sekä maisema- että rakennushistoriaselvityksessä esiin tuotujen, aluekokonaisuuden kannalta erittäin merkittävien vanhojen mäntyjen säilyminen tulee turvata osoittamalla säilytettävät puuryhmät kaavakartalla maisemaselvityksen kartan 3. mukaisesti ja rajaamalla rakennusalat siten, että puiden säilyminen mahdollistuu. Lisäksi sairaala-alueen maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ja sairaala-alueen erityispiirteiden vaalimisen kannalta olennaista on rajata alueen kerrosluvut siten, että sairaalakokonaisuudesta muodostuu portaittain nouseva massa. Siksi museo katsookin, että entisen sairaanhoito-oppilaitoksen alueen kerrosluku tulisi olla voimassa olevan asemakaavan mukaisesti kolme ja sen eteläpuolelle sijoittuvan rakennusalan kerrosluku neljä.

Kaiken muun ohella keskussairaalan asemakaavaratkaisussa tulee ottaa huomioon myös Porin kansallisen kaupunkipuiston erityisten arvojen vaaliminen. Suunnittelualue rajautuu kaupunkipuistoon ja sijoittuu osittain sen alueelle. Tämä tarkoittaa etenkin maisemaselvityksen suositusten huomioimista autopaikkojen korttelialueilla (LPA). Sairaala-alueelle on viime vuosina hankittu myös merkittävä julkisen taiteen kokoelma, jonka vaalimiseen tulisi myös kaavamääräyksissä ottaa kantaa

Satakunnan Museo

Museonjohtaja

Tutkija

Juhani Ruohonen

Liisa Nummelin

Tiedoksi:

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf
Museovirasto/kirjaamo